

sammenstillinger. Denne diskussion skal føres på baggrund af humanitær forståelse for, at de umenneskelige livsvilkår må forandres i de fattige lande. Og den må føres ud fra en forståelse af, at bedre levevilkår i udviklingslandene giver bedre økonomiske vilkår og hermed større muligheder for, at de i fremtiden kan aftage flere varer fra i-landene, hvorved egoisme og altruisme går op i en højere enhed«.

Jens Thoft fastslår, at Danmark kunne være en del af løsningen. For tiden er vi éntydigt en del af problemet. Ifølge Jens Thoft kan de små lande »spille en befordrende rolle i processen ved bestandigt at rejse problemerne i alle internationale forsamlinger, og fastholde supermagterne på deres ansvar for konflikternes udvikling, hvor disse er involveret, dvs. stort set overalt. »I denne nødvendige forandringsproces er det afgørende, at nogen tør gå forrest. Ikke med flotte erklæringer, som er i fuldstændig disharmoni med den hjemlige politik, som når Sverige tordner imod den internationale våbenhandel. Danmark kunne gå forrest. Forøge udgifterne til ulandsbistanden og formindske forsvarsudgifterne tilsvarende. Eller bare starte med én af delene«.

SNU har udvist et godt initiativ ved udgivelsen af denne publikation. Den giver en alsidig belysning af en problematik, som er mere kompliceret, end den kunne tage sig ud fra en overfladisk betragtning. Det er et interessant forfattervalg. Alle er engagerede, velskrivende med varierede indfaldsvinkler.

Et enkelt kritikpunkt. Bogens omslag er kunstnerisk rædselsfuldt, og symboliserer det stik modsatte af indholdet nemlig »oprustning« og »underudvikling«.

Kjeld Mortensen
Danmarks FN-Ambassade

Geoffrey K. Roberts & Jill Lovecy, *West European Politics Today*, Manchester: Manchester University Press, 1988, 262 s., £ 8.95.

Bogens forfattere er ansat ved University of Manchesters Department of European Studies. De har foretaget en række smårevisioner i originaludgaven, der publiceredes i 1984. Der er således ikke tale om en egentlig ny bearbejdning. Ordet »Today« i titlen må blandt andet af den grund tages med et vist forbehold.

Bogen består af 12 kapitler på i alt 219 sider, et appendiks på 32 sider med få fakta om samtlige 19 vesteuropæiske lande og nogle få siders litteraturhenvisninger, der i nogen grad er utilstrækkelige eller forældede.

Som elementær introduktion til vesteuropæisk politik er bogen imidlertid ganske nyttig. Den giver på relativt få sider en mængde oplysninger på en overskuelig måde. Desuden er der mere selvstændige betragtninger og analyser af en vis interesse.

Der lægges ud med et par kapitler, som teoretisk og empirisk søger at afgrænse liberale demokratiers politiske særtræk. Dernæst følger en række kapitler om velkendte emner i statskundskaben: politisk-ideologiske retninger, valgsystemer, partier og partisystemer, interessorganisationer, parlamenter, regeringer samt fø-

sammenstillinger. Denne diskussion skal føres på baggrund af humanitær forståelse for, at de umenneskelige livsvilkår må forandres i de fattige lande. Og den må føres ud fra en forståelse af, at bedre levevilkår i udviklingslandene giver bedre økonomiske vilkår og hermed større muligheder for, at de i fremtiden kan aftage flere varer fra i-landene, hvorved egoisme og altruisme går op i en højere enhed«.

Jens Thoft fastslår, at Danmark kunne være en del af løsningen. For tiden er vi éntydigt en del af problemet. Ifølge Jens Thoft kan de små lande »spille en befordrende rolle i processen ved bestandigt at rejse problemerne i alle internationale forsamlinger, og fastholde supermagterne på deres ansvar for konflikternes udvikling, hvor disse er involveret, dvs. stort set overalt. »I denne nødvendige forandringsproces er det afgørende, at nogen tør gå forrest. Ikke med flotte erklæringer, som er i fuldstændig disharmoni med den hjemlige politik, som når Sverige tordner imod den internationale våbenhandel. Danmark kunne gå forrest. Forøge udgifterne til ulandsbistanden og formindske forsvarsudgifterne tilsvarende. Eller bare starte med én af delene«.

SNU har udvist et godt initiativ ved udgivelsen af denne publikation. Den giver en alsidig belysning af en problematik, som er mere kompliceret, end den kunne tage sig ud fra en overfladisk betragtning. Det er et interessant forfattervalg. Alle er engagerede, velskrivende med varierede indfaldsvinkler.

Et enkelt kritikpunkt. Bogens omslag er kunstnerisk rædselsfuldt, og symboliserer det stik modsatte af indholdet nemlig »oprustning« og »underudvikling«.

Kjeld Mortensen
Danmarks FN-Ambassade

Geoffrey K. Roberts & Jill Lovecy, *West European Politics Today*, Manchester: Manchester University Press, 1988, 262 s., £ 8.95.

Bogens forfattere er ansat ved University of Manchesters Department of European Studies. De har foretaget en række smårevisioner i originaludgaven, der publiceredes i 1984. Der er således ikke tale om en egentlig ny bearbejdning. Ordet »Today« i titlen må blandt andet af den grund tages med et vist forbehold.

Bogen består af 12 kapitler på i alt 219 sider, et appendiks på 32 sider med få fakta om samtlige 19 vesteuropæiske lande og nogle få siders litteraturhenvisninger, der i nogen grad er utilstrækkelige eller forældede.

Som elementær introduktion til vesteuropæisk politik er bogen imidlertid ganske nyttig. Den giver på relativt få sider en mængde oplysninger på en overskuelig måde. Desuden er der mere selvstændige betragtninger og analyser af en vis interesse.

Der lægges ud med et par kapitler, som teoretisk og empirisk søger at afgrænse liberale demokratiers politiske særtræk. Dernæst følger en række kapitler om velkendte emner i statskundskaben: politisk-ideologiske retninger, valgsystemer, partier og partisystemer, interessorganisationer, parlamenter, regeringer samt fø-

deralisme, decentralisering og lokalt selvstyre. Endvidere findes et særligt kapitel om EF, der dog ikke helt indfanger de allerseneste års udvikling. Endelig søger Roberts og Lovecy at sammenfatte nogle hovedlinjer i Vesteuropas politiske udvikling efter anden verdenskrig.

Som man herefter vil kunne fornemme, favner bogen bredt. Den er på en måde overfladisk, hvilket ikke er dadelværdigt i denne sammenhæng, da bogen netop præsenteres som en introduktion. I en vis forstand er bogen dog også forholdsvis snæver, idet den bevidst koncentrerer sig om politisk-institutionelle forhold, hvis sammenhæng med økonomiske og sociale forhold som regel er ude af synsfeltet. Den er også lidt snæver i den forstand, at hovedvægten i de mere konkrete fremstillinger bevidst er lagt på England, Frankrig og Vesttyskland. På det konkrete plan omtales andre lande primært for deres »særheder«, der kan bidrage til at illustrere de varierede former, hvorunder det politiske liv udfolder sig i vesteuropæiske demokratier. Det betyder, at læseren kan sammenstykke sig en art helhedsbillede af de tre »store« landes politiske systemer, men på den anden side ikke kan få megen indsigt i for eksempel de nordiske landes systemer.

Ret beset er det dog også en umulig opgave fuldt ud at tilfredsstille de ambitioner, der synes at ligge til grund for bogens tilblivelse. Den opgave, Roberts og Lovecy har stillet sig, er nemlig uhyre kompleks. Det drejer sig om, på et nok så begrænset antal sider, med udgangspunkt i teoretiske synsvinkler på liberalt demokrati som styreform at sammenligne vigtige aspekter af vesteuropæiske systemer, at forsyne læseren med mere detaljeret information om forholdene i de enkelte lande og at gøre rede for udviklingstendenserne i efterkrigstiden. En sådan opgave kan kun løses ved, at der træffes en række indsnævrende valg med deraf følgende konsekvenser for bogens indhold. Det er, som kort antydnet ovenfor, netop hvad Roberts og Lovecy har gjort. Under denne synsvinkel er resultatet godt nok, idet man ikke bør bebrejde forfatterne, at de kunne have prioriteret anderledes. De har skrevet en nyttig bog som introduktion til et stort emne.

Noget andet er, at man undertiden kan diskutere fremstillingen inden for de rammer, forfatterne selv har fastlagt. Fremstillingen er ofte ret konventionel. Det gælder for eksempel behandlingen af »pressure groups«, parlamenter og regeringer. Af hele den korporatistiske bølge mærkes knap nok et skvulp, og på andre punkter virker beskrivelsen ikke underbygget. De generelle empiriske udsagn synes i en del tilfælde at være formuleret på basis af virkeligheden i de centrale store lande, der ikke altid svarer til erfaringerne i mange andre lande.

Da bogen både er en introduktion og en slags håndbog, forventer man ikke store nyheder eller overraskelser. Indimellem er der dog oplivende betragtninger og formuleringer, for eksempel om de liberale demokratiers sårbarhed og overlevelsessevne, »the life and death of parties« og interesseorganisationers gode og dårlige sider. Som hovedregel er fremstillingen dog tør og saglig. Normative synspunkter er holdt under overfladen.

Mest spændende er det afsluttende kapitel om »Political Change in Western Europe«. Det har ikke samme karakter som de øvrige, men søger at identificere hovedtræk i de forandringer, de vesteuropæiske demokratier er undergået i efterkrigstiden. I modsætning til mellemkrigstiden har styreformene som hoved-

regel været stabile. Derimod er billedet mere varieret med hensyn til stabilitet på regeringsniveauet. Det bør dog her indskydes, at operationaliseringen i sidstnævnte henseende er noget tvivlsom og uigennemsigtig, ligesom der nok burde være sondret mellem delperioder, da formålet er at beskrive eventuelle forandringer siden 1945.

En opdeling i delperioder findes netop i analysen af ændringer i, hvad Roberts og Lovecy kalder »political communities«. Herved forstås de politiske forandringer, der har sammenhæng med ændringer i befolkningernes sociale, økonomiske og aldersmæssige sammensætning. Spørgsmålet er dels, hvorledes sådanne ændringer kan føre til nye opfattelser, krav og spændinger, dels hvorledes de håndteres politisk. Svaret synes at være, at den stigende velstand i perioden fra 1950'erne til begyndelsen af 1970'erne muliggjorde en bevarelse af nationalt sammenhold og stabilitet på trods af store socio-økonomiske forskydninger. Midlerne var fuld beskæftigelse, omfattende velfærdsydelse og øgede uddannelsesmuligheder. Disse midler undermineres af den efterfølgende økonomiske recession, der således repræsenterer en udfordring: »The coming years could therefore witness a process of party-political and ideological polarisation around national and class identities and growing international rivalries as in the inter-war years.« (s. 218f.).

Vi er så alligevel fremme ved »Western Europe Today«. Eller er det Vesteuropa i 1984? Konklusionen findes nemlig også i originaludgaven. Den passede måske i virkeligheden bedre til Østeuropa.

Erik Damgaard
Institut for Statskundskab